

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

A FELNŐTTOKTATÁSBAN VALÓ RÉSZVÉTELT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK ÉS A RÉSZTVEVŐK MUNKAERŐ-PIACI HELYZETE MISKOLC VONZÁSKÖRZETÉBEN

HAJDÚ DÁVID
KONCZ GÁBOR

Összefoglalás

Kutatásunk során a munkanélküliség és a felnőttoktatás kapcsolatát vizsgáltuk Miskolc vonzaskörzetében. Az elmúlt öt évben rohamosan növekedett a felnőttoktatás iránti kereslet a térségben és az országban egyaránt. Ennek alapvető oka a magas munkanélküliségi ráta, a keresletet azonban meghatározza a potenciális résztvevők iskolai végzettsége, a lakhely távolsága az oktatási intézménytől, a szülők iskola végzettsége, a nem, a jövedelem, a munkáltató és a jelenlegi munkaügyi státusz is. Tanulmányunkban a továbbtanulást befolyásoló tényezők jelentőségére mutatunk rá. Hipotéziseink igazolására irodalomelemzést, statisztikai adatok analizését és a kérdőíves vizsgálat adatainak feldolgozását végeztük el. A kérdőívesítés során Miskolc térségében élők (2349 fő) kerültek megkérdezésre. A kutatásunk célja az volt, hogy rátaláljunk azokra a tényezőkre, amelyek alapvetően befolyásolják a felnőttoktatásban való részvételt és annak sikerességét. Megvizsgáltuk, hogy mekkora a jelentősége a munkáltatóknak a beiskolázásban, mi alapján választanak szakot, szakterületet a hallgatók. Kíváncsiak voltunk továbbá arra is, hogy hogyan változott meg a felnőttképzésben részt vett hallgatók munkaerő-piaci és munkahelyi státusza, jövedelmének volumene. A megkérdezettek közel 92%-a gondolta úgy, hogy egy új végzettség megszerzésével javultak az elhelyezkedési esélyei, a jövedelme ugyanakkor csak 28% esetében-nak növekedett.

Kulcsszavak: *élethosszig tartó tanulás, munkáltatói támogatás, munkavállalói motivációk, iskolai végzettség, elhelyezkedési lehetőségek, munkajövedelem*

JEL: E24

Determining factors of participation in adult education and the effects of the education on labour market situation of inhabitants in agglomeration of Miskolc

Abstract

In the course of our research we studied the connection between unemployment and adult education in agglomeration of Miskolc. In the past five years the demand concerning adult education increased rapidly in the region and in the country too. One reason of these is the high level of unemployment. However the participation is determined by educational qualification, distance from educational institution and qualification of the parents, gender, income, employer and employment status. In our paper we are looking for the answer to that, which actor has the greatest impact on the intention of continuing education. To verify our hypotheses we made several studies: analysis of literature and statistical data, collecting, processing and analysing data from questionnaire survey. 2349 people were involved in query who lived in agglomeration of Miskolc. The aim of our research was to discover the cardinal determinants that are influencing the participation and successfulness adult education and what are the

A felnőttoktatásban való részvételt befolyásoló tényezők és a résztvevők munkaerő-piaci helyzete Miskolc vonzáskörzetében

reasons of choice for special fields and professions. We examined the importance of employers in enrolment and what are the motivations of selection among fields and professions. Moreover we were curious to know how changed state of participant of adult education in labour market, in workplaces and the volume of income. Nearly 92 percent of the surveyed people believed that obtaining a new qualification improved the job opportunities. However, only 28% of the responder reported increasing labor income.

Keywords: *lifelong learning, employer support, employee motivation, educational attainment, job opportunities, labor income*

Bevezetés

A tanulás, az oktatás és a képzés kifejezések a közelmúltban szokványosan a gyermekkorhoz kötődtek. Azonban napjainkban az élet minden területén érzékelhető radikális változások nem teszik lehetővé azt, hogy a gyermekkorban megtanult ismereteire támaszkodhasson az egyén, hanem ismereteit folyamatosan frissítenie kell és új szakképesítéseket szereznie. Ahhoz, hogy Európa továbbra is a világ legversenyképesebb, tudásalapú gazdaságai közé tartozzon, létfontosságú egy olyan oktatási- és képzési rendszer kialakítása, amely bármely életszakaszban speciálisan személyre szabottan tanulási alternatívát biztosít minden állampolgár számára. A tudásalapú, információs társadalom és a globalizáció heterogén hatásai előnyöket és egyben kihívásokat is jelentenek az Európai Unió állampolgárai számára. Számos új esély nyílik a munkavállalásra, a továbbtanulásra és az utazásra, viszont elengedhetetlen, hogy ehhez folyamatosan új készségeket és tudást szerezzenek (Rodrigues, 2002; Köpeczi-Bócz, 2007; Hozjan, 2009).

A felnőttképzés hozzájárul a tudásalapú társadalomban élő személyek szellemi tőkéjének fejlődéséhez, amelynek hatására informáltabb állampolgárokká és eredményesebb munkavállalókká válnak. A gazdaság igényli a foglalkoztathatóság növekedését, a magasabb színvonalú munkavégzés és a nagyobb termelékenység személyi feltételeinek biztosítását. A képzett munkaerő következtében társadalmi szempontból olyan változásokat gerjeszt, amelyek hatására a személyeknek növekszik a jólétük, az egészségi állapotuk, anyagi megtérüléseik. Életmódjuk javul, ezért kevésbé lesznek érintettek bűncselekményekben. A felnőttképzés politikai velejárója a demokrácia alapjainak szilárdítása és az aktív társadalmi szerepvállalás prosperálása (Fujiwara 2012, European Commission 2015).

A tanulmány központi témájának a felnőttoktatásban végzett tanulók beiskolázási feltételeinek és munkaerő-piaci helyzetének vizsgálatát választottuk. A felnőttek tanulásának és a felnőttoktatásnak négy tartópillérét határozta meg 1996-ban a Delors-jelentés, amelyek: cselekedni, tudni, megtanulni, élni és másokkal együtt élni. Ezek a készségek teszik képessé a személyt a döntéshozatalra, probléma megoldásra és a felelősségvállalásra (Harangi 2000).

A felnőttek tanulási viszonyulását tulajdonképpen a munkán kívüli és a szabadidőben történő tanulás definiálja, tehát a tanulás és a munka egymást váltja. A munka és család mellett a korábban pihenéssel töltött időt felváltja a tanulás, ezzel a mindennapoknak egy sajátos időszerkezete alakul ki (Csoma, 1985). A felnőtt tanulónak az időszerkezete

megváltozik a tanulás következtében, kétségkívül szorosabbá válik, bármely oktatási formában vesz részt a tanuló. Az oktatási programokat, tanterveket és az órarendet úgy kell elkészíteni, hogy a felnőttek nagy része dolgozik és egyidejűleg családtag is (Rettegi 2014).

A munkaerőpiac és a gazdaság folyamatos változása azt igényli a munkavállalóktól, hogy tudásukat ne csak szinten tartásuk, hanem hogy folyamatosan javítsák. Ha az egyén felismeri munkaerő-piaci igényeit, hiányosságait és csatlakozik bármilyen képzési formához, akkor csökkeni fog az állásvesztés esélye (Dombi, 2005). Az élethosszig tartó tanulás beteljesüléséhez nélkülözhetetlen a munkaerőpiac és a társadalom tanulás iránti szükségletének megértése. Ehhez létfontosságú az alapkészségek elsajátítása, folyamatos frissítése, a tanárok támogatása és a munkáltatók igényeinek felmérése. Ezzel helyt tudnak majd állni a tudás alapú társadalomban (Sáráné, 2001). Az Európai Unió kulcskompetenciái közé tartozik az információs társadalomra és az élethosszig tartó tanulásra való igény (Martinkó, 2010).

Anyag és módszer

A vizsgálati terület bemutatása

Az Észak-magyarországi régió és azon belül Borsod-Abaúj-Zemplén megye is az egyik legrosszabb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező térség Magyarországon. Ebben meghatározó szerepet játszik az alacsony iskolázottságú népesség és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok átlagon felüli aránya. Ez a régió rendelkezik a legrosszabb foglalkoztatási mutatókkal és ebből a régióból vándorolnak el a legtöbben az ország gazdaságilag jobban teljesítő régióiba, illetve külföldre.

A Miskolci kistérség a Hernád és a Sajó folyók völgyében, a Bükk-hegység lábánál fekszik, természetföldrajzi adottságai igen változatosak. A kistérségben 263 568 fő lakos él, amelynek 60%-át Miskolc 159 544 fős lakossága adja, tehát egy kifejezetten urbánus térségről beszélhetünk. Az 1980-ban még több mint 207 ezer fős népességgel rendelkező város a térség „növekedési pólusaként” nem egészen 35 év alatt 48 ezer fős lakosságcsökkenést mutat. Erre a népességcsökkenésre befolyással volt a gyárak és bányák felszámolása, amely korábban több tízezer ember biztos megélhetését jelentette. A rendszerváltást követően a foglalkoztatásban jelentősen emelkedett a szolgáltató szektor jelentősége, a zöldmezős ipari beruházások az utóbbi években jutottak nagyobb szerephez.

A kutatási módszerek és felhasznált adatbázisok ismertetése

Kutatásunk során a kapcsolódó szakirodalom áttekintését követően a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisaiban elérhető munkaerő-piaci adatok elemzését végeztük el. Ezt követően került sor egy kérdőíves vizsgálat lebonyolítására, hogy pontosabb képet kaphassunk a felnőttoktatás helyzetéről a térségben. A fent említett információforrások segítségével alkothattunk csak valósághű képet a Miskolc és vonzáskörzetében élő felnőttoktatásban végzett tanulók munkaerő-piaci pozíciójáról. A vizsgálat központi szegmensét a kérdőívek lekérdezése, feldolgozása és kiértékelése jelentette. Személyes felügyelet mellett történt minden egyes kérdőív kitöltése, mivel csak így lehettünk biztosak abban, hogy minden kérdésünkre értékelhető választ kapunk.

A felnőttoktatásban való részvételt befolyásoló tényezők és a résztvevők munkaerő-piaci helyzete Miskolc vonzáskörzetében

A vizsgálat során 2349 fő felnőttoktatásban végzett tanuló került megkérdezésre, akik Miskolc és vonzáskörzetében éltek. A kérdőív adatainak feldolgozásához a Microsoft Excel 2007 és az IBM SPSS Statistics 21 programokat használtuk fel.

Eredmények

Munkaerő-piaci elemzés a Miskolci kistérségről

Kutatásunk statisztikai elemzését a Miskolci kistérség adataival végeztük, a legfrissebb adatok a 2013-as évről és a legrégebbi adatok 2000-es évről származnak. Véleményünk szerint fontos a munkanélküliségi adatokat vizsgálni, hisz a felnőttoktatás elsősorban ezt a réteget célozza meg felzárkóztatásával (Henczi, 2014). A kistérségben a nyilvántartott álláskeresők száma az elmúlt években csökkenő irányt mutat, más szóval javul. 2009-ben láthatjuk szinte minden esetben a legnagyobb kiugrást, ami a gazdasági válságnak köszönhető, viszont 2013-ra a legmagasabb létszámtól több mint hatezer fővel csökkent a számuk (1. Táblázat). Általánosságban elmondható, hogy a férfi munkanélküliek száma volt magasabb az elmúlt években. Ez számos tényezőnek köszönhető például, hogy a nők GYES-ben részesülnek, így nagy részük három évre kiszorul a munkaerőpiacról. Azok a vállalkozások, amelyek ki vannak téve az időjárás kitétségének (építőipar, mezőgazdaság) télire átmenetileg csökkentik a munkavállalók számát, ami az év eleji adatokat csökkenti, az év végi adatokat pedig növeli, mivel az év elején veszik vissza munkavállalóik nagy részét, hiszen akkor kezdődnek a munkálatok.

1. Táblázat: Nyilvántartott álláskeresők száma a Miskolci kistérségben (2000-2013)

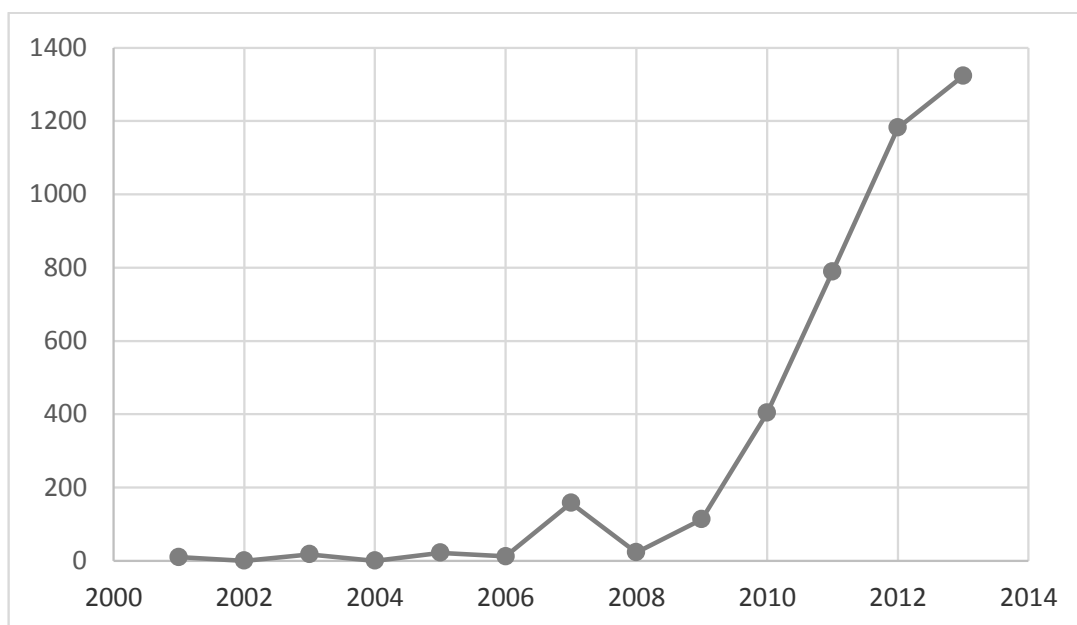
Időszak	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott álláskereső férfiak száma	Nyilvántartott álláskereső nők száma
2000	15959	8480	7479
2001	14421	7875	6546
2002	15101	8312	6789
2003	14749	7969	6780
2004	15442	8520	6922
2005	15765	8294	7471
2006	14822	7703	7119
2007	16658	8877	7781
2008	17438	9262	8176
2009	21943	12147	9796
2010	20827	11219	9608
2011	20105	10751	9354
2012	18521	9896	8625
2013	15204	8058	7146

Forrás: www.ksh.hu

Fennáll az előzőekben említett megállapítás a 6 hónapon túli álláskeresőknél is, vagyis mindig a férfiak munkanélkülisége magasabb, mint a nőké. A végzettség szerinti eloszlásban az álláskeresők majd fele csak általános iskolai vagy annál kevesebb iskolai végzettséggel rendelkezik. Egyértelműen látszik, hogy minél magasabb az iskolai végzettség, annál kevesebb eséllyel válik munkanélkülivé az ember. Ebben is bebizonyosodik az életen át tartó tanulás eszméjének fontossága. A nyolc általános iskolai végzettséget követik sorban a szakmunkás, szakiskolai és a szakközépiskolai végzettségűek. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők vannak a legjobb helyzetben. Egyes végzettségi szinteknél a munkanélküliség terén pár ezer fős csökkenés érzékelhető a statisztika alapján mért első és utolsó évben, miközben a diplomával rendelkezők száma megduplázódott. Jelen esetben is a legnagyobb változás 2009-es évben látható. A vizsgált 13 év során a legutolsó évben lett az legalacsonyabb a általános iskolai vagy annál kevesebb végzettséggel rendelkezők és a szakmunkás, szakiskolai végzettséggel rendelkezők létszáma az álláskeresők körében.

A felnőttoktatás elemzése

A felnőttképzésben résztvevők körével kapcsolatban kiemelkedő, hogy mind a szakiskolai, mind a speciális szakiskolai tanulók nagyobb létszámban érintettek, mint az érettségiző és középiskolai felnőttoktatásban résztvevők. Ami még meglepő lehet, hogy kifejezetten nagy számban fordulnak elő a fogyatékossgal élők a felnőttoktatásban. A 2000-es évektől nagyon minimális létszámban voltak jelen, ami többféle indokkal magyarázható. Azokban az években középiskolai formában is oktathatók voltak a szakmák, a másik ok, hogy korábban kisebb létszámban voltak sajátos nevelési igényű tanulók. A felnőttoktatásban résztvevő szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók létszáma a Miskolci kistérségben 2008-tól dinamikusan nő, 2013-ra elérte az 1323 főt, ami azonban még mindig nem kiemelkedő létszám országos összevetésben (4. ábra).

1. ábra: A felnőttoktatásban résztvevő szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók létszáma a Miskolci kistérségben

Forrás: www.ksh.hu

A kérdőíves vizsgálat tapasztalatai

Kutatásunk során összesen hét hipotézist fogalmaztunk meg, amelyek igazolásában a Miskolcon végzett kérdőíves vizsgálat kapott meghatározó szerepet. A kérdőívezés során 2349 főt kérdeztünk le, kizárólag olyanokat, akik rendelkeznek felnőttoktatásbeli tapasztalattal. Feltételeztük, hogy a válaszadók többsége nagyobb esélyt lát új munkahelyen való elhelyezkedésre, ha felnőttképzésben új szakmát szerezhetne, s az új szakképesítés megszerzésével nő a jövedelmük a végzett tanulóknak. Feltételeztük továbbá, hogy a munkáltatók aránylag kevés munkavállalót iskoláznak be, emellett előnyben részesítik a vezető beosztású alkalmazottakat. Hipotéziseink között szerepelt még, hogy a megkérdezettek többsége volt már munkanélküli, a legtöbben 8 óras munkaviszonyban mellett tanulnak és a földrajzi távolság erősen korlátozza a képzésbe való bekapcsolódást.

A megkérdezettek átlag életkora 35 év volt. A korévek meglehetősen nagy szórást mutattak, a legfiatalabb személy 16 éves, míg a legidősebb 80 éves volt a vizsgálat időpontjában. A nemek szerinti eloszlás tekintetében a megkérdezetteknek mindössze 28%-a volt férfi, a mintát a nők dominálták. Ebből is jól látszik, hogy inkább a nők iratkoznak be és végeznek el képzéseket felnőttoktatásban. Általában a férfiaknak, mint családfenntartóknak másodállást kell vállalniuk, hogy biztos megélhetés nyújtsanak családjuk számára, ennek következtében kevesebben iratkoznak és végeznek el képzéseket munka mellett. A nők helyzete sem egyszerű ebből a szempontból, hisz nekik munka után van egy mindennapi második munkahelyük a házimunka és a gyermekek nevelése. Nekik is nagyon nehéz összeegyeztetni a mindennapi életüket a tanulással.

A válaszadók legmagasabb iskolai végzettségét tekintve a többség rendelkezik érettségi vizsgával (1237 fő), ami nem meglepő, hiszen a többség érettségire épülő szakképesítést végzett el. A képzések minimális bemeneti feltétele okán nem volt közöttük olyan személy, aki nem végezte volna el az általános iskolát. A diplomások száma 209 fő volt, ami majdnem 9%-os aránynak megfelelő. Ez az arány felülmúlta a várakozásainkat, hiszen csak olyan személyek lettek megkérdezve, akik részt vettek felnőttképzésben. Részben ez is megerősíti azt az általános megállapítást, hogy az élethosszig tartó tanulást a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők részesítik előnyben.

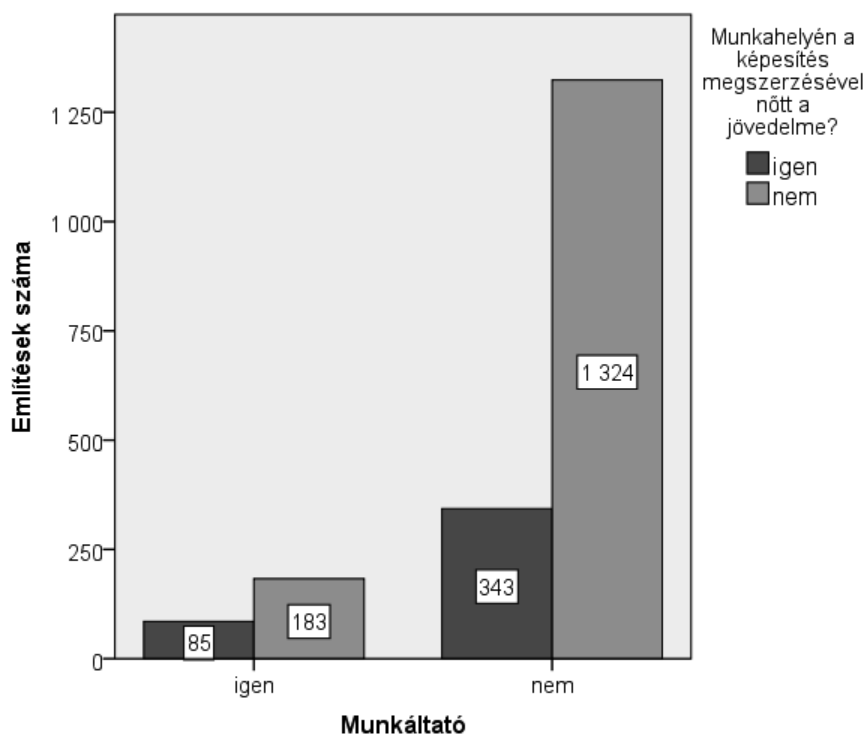
Az, hogy milyen módon került az oktatásba a tanuló, a vizsgálat számos további paraméterét befolyásolhatja. A megkérdezettek majd 89%-a önmagától jelentkezett és végezte el a szakképesítést saját szorgalomból, ami egy várakozáson felüli adat. A mintában tehát több mint 2000 olyan megkérdezett szerepelt, akik átértzik az élethosszig tartó tanulás eszméjét. Szeretnék, hogy munkahelyükön stabilan álljanak és a munkaerőpiacon minél több szegmenst legyenek képesek lefedni.

Valamellyest elkeserítő ugyanakkor, hogy a munkáltatók mennyire kevés embert iskoláznak be. Ennek számos oka van, például nem szeretné, hogy kiessen az oktatás idejében a munkából az alkalmazott, nem szeretné esetlegesen honorálni őket a képesítés megszerzése után és nem szeretné fizetni a fennálló tandíjat, ha a tanuló nem tud államilag finanszírozott képzésben részt venni. Az összefüggés-vizsgálatokból kiderült, hogy a továbbképzést fontosnak tartó munkáltatók nem csak a vezetőiket iskolázzák be, hanem az alkalmazottakat is erősen támogatják a képzésekhez való csatlakozáshoz. Ugyanakkor a vezetők kedvezőbb pozíciója a mintában is megmutatkozott. Azok közül,

A felnőttoktatásban való részvételt befolyásoló tényezők és a résztvevők munkaerő-piaci helyzete Miskolc vonzáskörzetében

akiket a munkáltatójuk iskolázott be az alkalmazottak létszáma (249 fő) a legnagyobb. A mintában szereplő alkalmazott státuszban lévőkhez viszonyított részarányuk 13,5%. A vezetők szempontjából ez az érték 24% a mintában lévő létszámhoz viszonyítva. Az összefüggés-vizsgálat során fény derült arra is, hogy akiket a munkáltató iskolázott be, milyen arányban növekedett a jövedelmük képzést elvégzőknek (2. ábra).

Akiket a munkáltató iskolázott be, azoknak 31%-os arányban növekedett a jövedelmük. Ami azért nevezhető alacsony értéknek, mert ha a munkáltató iskolázza be a munkavállalót, akkor joggal várható el, hogy az összes munkavállaló bére emelkedjen. Amíg a munkáltató nem honorálja az új szakképzettséget, addig többet nem is fog beülni az iskolapadba a munkavállaló, számára így a képzés és a tanulás már csak nyűg lesz, ha nem ér el vele kézzel fogható eredményt. Akiket nem a munkáltató iskolázott be, azoknál 20%-os volt ez az arány. Az összefüggést kereszttaba elemzés segítségével vizsgáltuk meg, a Khí-négyzet próba értéke 5% alatt volt, a kapcsolat erőssége azonban gyengének minősült ($\Phi=0,093$).

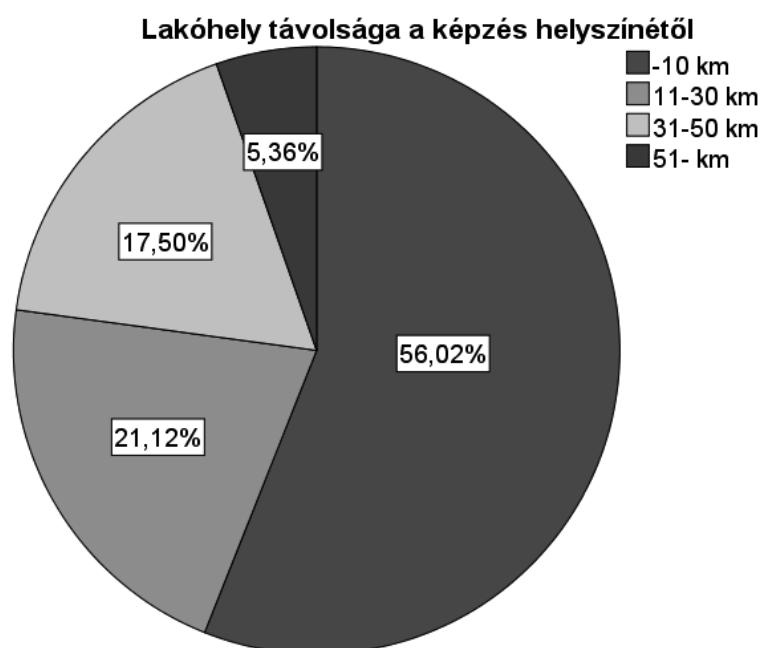

2. ábra: Összefüggés-vizsgálat a munkáltatók által beiskolázott tanulók és a jövedelem növekedése között

Forrás: Kérdőíves vizsgálat alapján (2015) saját készítés

A képzésben résztvevők 88%-a államilag finanszírozott képzésben vett részt. Az összefüggés-vizsgálat során a havi jövedelem és a képzési finanszírozását összevetve kiderült, hogy azok vesznek részt inkább tandíjas formában a képzésekben, akik 100 000 – 150 000 Ft közötti jövedelemmel rendelkeznek, az ő létszámuk 89 fő volt a mintában. A legtöbb tandíjas formában tanuló 30 év alatti személy. Abban a kérdéskörben, hogy véleményük szerint javult-e az elhelyezkedési esélyeik a képzést elvégzőknek kiderült, hogy 92%-uk, úgy gondolja, hogy javult az elhelyezkedési esélyük, amely nagyon biztató arány, és azt bizonyítja, hogy a felnőttoktatás eléri alapvető célját.

A lakóhelynek a képzés helyszínétől való távolságát azért tartottuk fontosnak megvizsgálni, mert aki közel lakik az oktatást végző intézmény helyszínéhez, annak sokkal könnyebb az iskola látogatása, mint a nehezen megközelíthető vidéki településeken élőknek. A válaszadók több mint a fele (56%) a képzés helyszínétől 10 kilométeren belül él. Az 51 kilométertől távolabb járónak van a legnehezebb dolguk, hisz munka után több órát utaznak, hogy képezhessék magukat. Ebben a csoportban nem érvényesül az egyenlőség elve véleményünk szerint, mert a közvetlen környezetükben nem található olyan képző intézmény, amibe beiratkozhattak volna, ebben közre játszhat az is, hogy például csak ilyen távol a lakóhelytől indítanak bizonyos képzéseket, amelyekre távolabb nincs lehetőség, mert nincs rá megfelelő kereslet és intézmény (4. ábra).

4. ábra: A lakóhely távolsága a képző intézmény helyszínétől

Forrás: Kérdőíves vizsgálat alapján (2015) saját készítés

Azt is megvizsgáltuk, hogy ha a tanuló távolabb él a képzés helyszínétől, mégis a munkahelye közel van hozzá, akkor már más adatok jelenhetnek-e meg. A legtöbb válaszadó (81%) munkahelye Miskolcon található, vagyis a képzés helyszínéhez közel. A nem Miskolcon dolgozók között a legtöbben Kazincbarcikát (4,2%), Sajószentpétert (2,7%) és Szikszót (2,5%) jelölték meg. A legtöbben (76,5%) kétéves képzésekben vettek részt (a szakképesítések általánosságban két tanévesek). Négy tanéves, érettségire adó képzésbenben 16,5% vett részt. Három éves képzésekben, amelyek két szakképesítést érintenek a mintában 6,9%-os arányban vettek részt. A megkérdezettek 53%-a érettségire épülő képzésekben vett részt, a maradék 47% nyolc osztályra épülő képzésekben, ami azonban csak öt szakot érint az elérhető 19-ből.

Következtetések, javaslatok

A tanulmányban összefoglalt kutatás során összesen hét hipotézist állítottunk fel, amelyek közül öt igazolást nyert kettő esetben azonban részben igazolódott be előzetes

A felnőttoktatásban való részvételt befolyásoló tényezők és a résztvevők munkaerő-piaci helyzete Miskolc vonzáskörzetében

feltételezésünk. Első számú hipotézisünket azzal kapcsolatban fogalmaztuk meg, hogy a válaszadók többsége nagyobb esélyt lát új munkahelyen való elhelyezkedésre, ha felnőttképzésben új szakma megszerzésére nyílna lehetősége. A kérdőíves vizsgálat eredményei alapján a felnőttképzésben részt vettek döntő többsége (92%) gondolja úgy, hogy javultak az elhelyezkedési, illetve a munkahelyük megtartásának esélyei.

Az új szakképesítés megszerzéséve ugyanakkor csak viszonylag alacsony arányban (28%) növekedett a megkérdezettek jövedelme, ami a munkavállalói elvárások és jövőbeli motivációk szempontjából véleményünk szerint nem nevezhető jó értéknek. Amennyiben a munkáltató pénzben is honorálni tudja a munkavállaló erőfeszítéseit, az lendületet adhat a további fejlődéshez. Igaz, az is előfordulhat, hogy a megszerzett végzettség nem szükségszerű a jelenlegi munkájuk elvégzéséhez. Ebben az esetben a munkáltató érthető okból nem emeli a munkavállalók jövedelmét.

A kérdőíves vizsgálat tapasztalatai arra mutattak rá, hogy a térségben nagyon kevés embert iskoláztat be a munkáltatója. Annak ellenére is így van ez, hogy az esetek közel 90%-ában a munkavállalók részt tudnak venni államilag finanszírozott képzésekben. Az összes megkérdezettnek mindössze 11%-át ösztönözte új képzettség megszerzésére a főnöke. Ez rámutat egy alapvető problémára, miszerint addig, amíg a munkáltatók nem látják meg az oktatás több területen kifejtett pozitív hatását, addig a munkavállalóktól, hogy szabadidejüket, amelyet a családjukkal is tölthetnének tanulással és képzésekre járással töltsék. A felnőttképzésbe jelentős részben alapfokú iskolai végzettségű emberek járnak, akiknek körében értelemszerűen alacsony az élethosszig tartó tanulása eszméjének elfogadottsága. Őket ösztönözni kellene (elsősorban, de nem kizárólagosan anyagi szempontból), mind a munkáltatóknak, mind az államnak (ezzel együtt az Európai Uniónak) és családjuknak is a továbbtanulásra.

Negyedik hipotézisünk nem igazolódott be, mivel a munkáltatók nem csak a vezetői pozícióban foglalkoztatott munkavállalókat iskolázzák be. Megfigyelhetők voltak azonban olyan tendenciák, amelyek a vezetők kedvezőbb helyzetére mutattak rá. A munkáltatók által beiskoláztatott munkavállalók 92%-os arányban alkalmazottak voltak. A mintában szereplő alkalmazott státuszban lévőkhez viszonyított arány ugyanakkor ebben az esetben 13,5% volt, miközben a vezetők esetében 24%-ot mértünk a mintában lévő létszámhoz viszonyítva.

Előzetes felvetésünknek megfelelően a válaszadók döntő többsége (96%) volt már munkanélküli élete során. Arra vonatkozóan, hogy mennyi ideig voltak álláskereső státuszban, a legtöbben a 2-6 hónap közötti időtartamot jelölték meg (a válaszadók 52%-a). Összességében két hónapnál többet volt munkanélküli a megkérdezettek 83%-a, a válaszadók közel 20%-a a vizsgálat időpontjában is álláskereső volt, 5%-uk pedig tartós munkanélküli.

A képzésben részt vevők lakóhelyének a képzőintézménytől való távosságával kapcsolatban nem tudtunk egyértelmű összefüggéseket kimutatni. Meglepő volt ugyanakkor annak a 126 főnek a jelenléte a mintában, akik 50 kilométeren túlról utaztak az iskolarendszerű képzésekre. Ezért azt is megvizsgáltuk, hogy munkahelyük hány kilométer távolságra vannak az iskolától, amiből kiderült, hogy a nagyobb távolságról bejárók döntő többségét a munkahelye Miskolchoz kötötte.

A megkérdezettek 89%-os arányban 8 órás munkaviszonyban dolgoznak, ami nem meglepő, hiszen ez a legáltalánosabb foglalkoztatási forma. Csak közel 10%-os volt a 12

órás munkaviszonyban dolgozók aránya, mivel nekik jóval nehezebb összeegyeztetni a munkát az iskolával. Meglepőbb volt, hogy akiknek jóval több idejük volna oktatásra járni (jelen esetben a 4 órás munkaviszonyban dolgozók) ők csak 1,5%-ban fordultak elő a mintában.

Az elvégzett kutatás is megerősíti a felnőttoktatás létjogosultságát. A legtöbb ember, aki részt vett már felnőttoktatásban, úgy véli, hogy nő az elhelyezkedés esélye, ez a tény, ha a valóságban esetleg nem így volna, akkor is legalább egy újabb reményt adhat a képzést elvégzőknek, hogy ők legalább tesznek, azért hogy nagyobb esélyük legyen a munkaerőpiacon. Az is egy nagyon jó megállapítás, hogy sokuknak nőtt a jövedelme a képzés elvégzésével. Fontosnak tartjuk, hogy jobban ösztönözzük a munkavállalókat és egyben a munkáltatókat is, hogy minél többen képezzék magukat és a munkáltatóknak is származik előnye, ha munkavállalójuk elsajátít egy új szakmát, szakképesítést. Az időbefektetésre úgy gondoljanak a felnőttképzés résztvevői, mint ami a későbbiekben bőségesen megtérül

Hivatkozott források

- [1.] Csoma Gy. (1985): *A munka melletti tanulás zavarai*. Bp.: Tankönyvkiadó Vállalat, 300 p.
- [2.] Dombi G. (2005): Idősek útja az információs társadalom technológiájához. In: *Európai Tükör*, 10. évf. 2005. 7-8. sz. pp. 115-126.
- [3.] European Commission/EACEA/Eurydice (2015): *Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 160 p.
- [4.] Fujiwara, D. (2012): *Valuing the Impact of Adult Learning. An analysis of the effect of adult learning on different domains in life*. National Institute of Adult Continuing Education (England and Wales), Leicester, 28 p.
- [5.] Harangi L. (2000): Két stratégiai dokumentum a felnőttkori tanulásról. *Új Pedagógiai Szemle*, 11. sz. pp. 7-12.
- [6.] Hozjan, D. (2009): Key competences for the development of lifelong learning in the European Union. *European Journal of Vocational Training*, No. 46, 2009/1., pp. 196-207.
- [7.] Köpeczi-Bócz T. (2007): A felnőttképzés szerepe az Európai Unió politikáiban. In: Zachár László (szerk.): *Tanár-továbbképzési konferenciák* (pp. 202-215). Budapest: NSZFI. Lengyel János, & Borbély Tibor Bors (2008): *Munkaerőpiaci kutatások*. Budapest: Állami Foglalkoztatási Szolgálat.
- [8.] Martinkó J. (2010): *Felnőttképzési curriculum fejlesztés*. Jegyzet az andragógia BA alapszak számára, Kaposvár, 200 p.
- [9.] Rettegi Zs. (2014): *A felnőttképzési program*. In: Bertalan Tamás–Dobos Gergely–Farkas Éva–Pásztor Tibor–Rettegi Zsolt–Weszely Orsolya–Zsuffa Ákos (szerk.): *Felnőttképzésről képzőknek. Változások és értékek*. Budapest, euGenius Szakkiadó, pp. 46-74.
- [10.] Rodrigues, J. M. (ed.) (2002): *The new knowledge economy in Europe. A Strategy for International Competitiveness and Social Cohesion*. Cheltenham: Edward Elgar, 352 p.
- [11.] Sáráné Lukácsi S. (2001): Fejleszhető-e az önálló ismeretszerzés képessége? = *Iskolakultúra*, 6-7. sz. pp. 13-20.

Szerzők:

Hajdú Dávid

Vidékfejlesztési agrármérnöki mesterszakos hallgató

Károly Róbert Főiskola

hajdu.david91@gmail.com

Dr. Koncz Gábor PhD

főiskolai docens

Károly Róbert Főiskola

Agrár- és Környezettudományi Intézet

konczg@karolyrobert.hu